

जीवन लर्बाईमा हैन, गहिराईमा नापिन्छ!

Speech note to 2nd Youth Conference

“जीवन लर्बाईमा हैन, गहिराईमा नापिन्छ! उद्देश्यहिन जीवन भनेको प्रभावहीन जीवन हो!” हामीले भरखरै हाम्रा संरथापक नेता माधव न्यौपानेको जीवन आधारित वृत्तचित्रमा यो सन्देश सुन्धैँ। जीवनको गहिराई बुझ्न र उद्देश्यमूलक जीवनको खोजीमा देशभरीबाट आउनु भएका यो सम्मेलनका प्रतिनिधि युवा कमरेडहरू लाल सलाम!

अचेलका युवाहरूलाई अंग्रेजी मन पर्छ, त्यसैले म यो कोटेशनलाई फेरी एकपटक दोहान्याउने अनुमती चाहन्छु- It is not length of life, but depth of life (Ralph Waldo Emerson); A life without a cause is a life without effect (Paulo Coelho)!

भरखरै ‘प्ले’ भएको युवा सम्मेलनको प्रोमोमा हामीले देख्यौँ- सम्भूमी, डांडा, पहाड र हिमाल- त्यो नेपाल हो ! हामीले रातो, सेतो र निलो रड्ग देख्यौँ- त्यो जिफन्टको रंग हो। माथि सफा निलो आकास, सुन्तले डल्लो- ऋमशः रातो हुँदै - त्यो सुर्य हो । सम्भूमी, डांडा, पहाड र हिमाल फेरिए, कारखाना जस्तो आकृतिमा- त्यो हाम्रो कार्यथलोको प्रतीक हो ।

सूर्य- त्यो बन्यो जिफन्ट, रंग फेरिए भण्डामा; र कार्यथलो बदलियो युवा आकृतिमा - ती सबै तपाईंहरू हो, म हुँ र हामी सबै हाँ ! हामी र हाम्रो श्रमको संसार ! जसरी यी रंग आसपसमा मिले, म चाहन्छु जिफन्ट परिवारका हामी र हाम्रो कार्यथलो हाम्रो जीवनमा एकाकार होस् । सबै रंग हाम्रो जीवनमा मिसियोस्, र जीवनले सार्थकता पाओस !

यी सब के का लागि?

प्रोमोका अन्त्यमा हामीले एउटा नारा देख्यौँ- परिवर्तन र मर्यादित कामका लागि युवा श्रमिक! आज तिनै युवा श्रमिकहरू एउटै मालामा उनिएको कमिटी, जिफन्ट-युवा कमिटीको दोस्रो राष्ट्रिय सम्मेलन आयोजना गरिरहेका छौं । म यहाँहरू सबैलाई तपाईंहरू सहित हाम्रो महासंघमा आवद्ध ३ लाख ५० हजारभन्दा माथिका सदस्यहरुको तर्फबाट हार्दिक अभिवादन सहित सम्मेलनको सफलताको कामना गर्दछु ।

फेरी कुरा आउंछ, युवा कमिटी नै के का लागि?

हामीलाई थाहा छ, हाम्रो आन्दोलन अब हिजो जस्तो रहेन- न त ०४६ को जस्तो, न ०३६ को जस्तो । त्यो बेलाका, सानो हजुर बा-हजुरआमाहरू र बा-आमासंगै काममा लागेका कान्छा काका-काकीहरू अझै पनि कार्यथलो र युनियनमा हुनुहुन्छ । बा-आमा काका-काकीसंगै काममा लागेका दिदी-दाईहरू अहिले पनि अराउ-पराउ गर्ने स्थानमै हुनुहुन्छ । पछिलो पुस्ता, मेरो उमेरको हिसावले भन्ने हो भने छोरा-छोरी/भतिजी-भतिजा पुस्ता नयाँ भूमिकाको खोजीमा छन् । अर्थात्, हाम्रो आन्दोलन एकाध पुस्ताबाट तीनपुस्ताको त्रिवेणी बनिसकेको छ । यही पुस्तान्तर अनुरुपको जिम्मेवारी परिभाषित गर्न हामीले युवा कमिटी बनायो । र, सफलता पूर्वक एक कार्यकाल पुरा गरी दोस्रो टिम निर्माणको चरणमा छौं ।

हामीलाई थाहा छ, हाम्रो पाँचौ राष्ट्रिय महाधिवेशनले युवा कमिटीको व्यवस्था गर्दा भविष्य, वर्तमान र ईतिहासलाई जोड्न चोहेको थियो। युवा अर्थात पछिल्लो पुस्तामा टेक; वयस्क याने की अनुभवी पुस्ता- यसमाथि भर पर; र पाका, सबैभन्दा अधिल्लो पुस्ता, त्यो सित सिक ! युनियन आन्दोलनको ‘तीन-पुस्ता’को अन्तरसम्बन्धलाई हामीले सुत्रबद्ध गरेको यसै गरी हो । भनाई नै छ नी- युवा हुँदा हामी सिक्छौं, र पाको भएपछि बुझ्छौं ! म आफैलाई उदाहरण दिएर भन्न सक्छु- भण्डै २५/३० वर्ष अघि मार्क्सका भोल्युमहरु र लेनिन, माओका कृति पढ्दा मलाई लागेको थियो, म दुनियाँ कै ज्ञानी मनुवा हुँ । मलाई मार्क्सवादी सिद्धान्त स्वरूपै आउंछ । आज आएर मलाई यस्तो लागि रहेछ, मैले त सिद्धान्त, अनि सिद्धान्त र व्यवहारको कुरो बुझ्न धेरै बाँकी रहेछ ! त्यो वेला मैले पढिछु अहिले म बुझ्ने प्रयासमा छु। र, आज हामी पछिल्लो पुस्ताले गर्नुपर्ने कामको योजना गर्न यहाँ भेला भएका छौं । आस गर्छु, तपाईंहरुको यो सम्मेलन उद्देश्यमा सफल हुनेछ ।

थोरै चर्चा गरौँ- युवा के हो र कोहो? एउटा भनाई छ- “आखिरमा युवा भनेको एउटा क्षण मात्रै हो, तर त्यो क्षण, त्यो फिलिङ्गो तपाईंले सधै आफ्नो मन भित्र साँचिरास्नु रहनु पर्छ !”ⁱⁱ यस्तै आसय अधि स्वगत मन्त्रव्य दिने क्रममा तपाईंहरुको कमिटीका उपाध्यक्षले पनि व्यक्त गर्नु भयो । म सहमत छु, हरेक युवामा युवापन चाहिन्छ ।

युवापन भनेको चाँहि के हो नी?

कतिले मलाई पनि सुभाव दिन्छन्, युवाहरुको भिडमा जाँदा चर्का कुरा गर्नु होला! के का लागि? मलाई पनि बड्गारा छर्ने र धिच्चो भाँच्ने भाषण गर्न आउंछ । तर त्यसले दिने परिणाम के हामीले चाहे जस्तो जीवनको सार्थकता भेट्याउने खालको होला र? भीड र बाहुबल सहि मार्ग हैन रहेछ भन्ने त एमाओवादी वरिपरी अहिले छचलिकएको भद्रगोलले नै बुझाउँदैन र? कतिलाई लाग्न सक्छ, तन्नेरीहरु त यस्तै त हुनुपर्छा कलर खडा नगर्न, पाखुरा नसुर्किने युवा के युवा?! तपाईंहरु यो भनाईसंग कति सहमत हुनुहुन्छ? थाहा छैन, तर मेरा केही भनाईहरु छन्!

एउटा भनाई छ, “युवा भनेको जीवनको कालखण्ड मात्रै हैन, सोचाई पनि हो । यो भनेको राता गाला, राता ओठ वा दहा घुँडा मात्रै हैन । युवापन भनेको त इच्छा, कल्पनाशीलता, शक्तिशालि अनुभुती हो- जीवनको स्वच्छ बहाव हो !”ⁱⁱⁱ अझ यसो भनौं न- “युवा भनेको जीवनको कालखण्ड हैन, सोचाई हो । तपाईंहरु आफूमा रहेको डर, दुविधा र दुःख भन्दा पाको हुनुहुन्छ । युवा रहिरहन आफ्नो विश्वासलाई तन्नेरी बनाई रास्नुस् । आत्मविश्वासलाई युवा बनाई रास्नुस् । आफ्नो आसालाई युवा बनाई रास्नुस्, बस !”^{iv} त्यसैले पिकासो भन्छन्- युवाको कुनै उमेर हुँदैन !

हो, यसैले हामी अहिले युवा श्रमिक वीच युवापन र युवा दायित्वको कुरा गरिरहेका छौं । हामी तीन पुस्तालाई जोडेर शक्तिशाली युनियन आन्दोलनको परिकल्पना गरिरहेका छौं । अरस्तु भन्छन्- “युवाहरु सजिलै ठगिन्छन्, किनकी तिनीहरु छिटो आसा गर्छन् !”^v आकासको तारा टिपी तिम्रो शिरमा सजाई दिउँला भन्ने प्रेमीका ‘हावा वाचा’ र तिमी चिताउ, म पुरा गरिदिन्छु जस्ता क्रान्तिका उडन्ते सपना बाँड्ने जमातलाई त हामी हरेक दिन जसो भेटी नै रहेका छौं नी! म यती चाँहि भन्नै पर्छ भन्ने ठान्दछु- सर्तर्क रहनुस कमरेडहरु, “युद्ध बुढाहरुले नै घोषणा गर्छन्, मर्ने र लड्ने त युवा न हुन् !”^{vi}

आजभोली म भिक्टर ह्युगो यो भनाई दोहच्याउन थालेको छु- “चलिस युवाको लागि वुढो उमेर हो, पचास बुढाहरुका लागि युवा उमेर हो !^{viii} तर नमज्जा कुरो के भने नी, अनुभव बढ़दै जाँदा युवापन चाँहि मर्दै जादो रहेछ !^{ix} त्यसैले हामीलाई उमेर कै हिसावले पनि युवा पड्तीको जरुरी छ । फेरी पनि त्यो युवा पड्ती उमेरमा युवा मात्र भएर चाँहि पुग्दैन । रात्फ वाल्दो ईमरसन भन्छन्- “म्यानर (आचरणर) ले नै आकाङ्क्षी युवाहरुको भाग्य बनाउंछा”^x हाम्रो युवा कमिटीमा रहने र त्यो युवा कमिटीमा जोडिन यहाँ आउनु भएका तपाईं युवा कमरेडहरुमा पनि यो भनाई लागु हुन्छ । आचरण र व्यवहार शुद्ध रास्क्युस्- भविष्य तपाईंहरु कै हो । म्यानरमा तलमाथि गर्नुस्, तपाईंहरु युवा त हो तर मार्क्सले भनेका लुम्पेन प्रोलेटरियट जस्तै । स्वाँठहरु युवा हुन कि वयस्क, धनीमानी हुन् की श्रमजीवी- तिनीहरुले दिने नीतिजा करिब करिब उस्तै हुन्छ । त्यस्ता ‘म्यानर’हिन समूह हाम्रो भविष्य हुनसक्छ र? आफैलाई प्रश्न गर्नु होला । मलाई लाग्छ- सक्दैन!

हामीले भन्यौं- परिवर्तन र मर्यादित कामका लागि युवा श्रमशक्ति ! परिवर्तन, मेरो बुझाईमा एउटा घटना पनि हो; परिवर्तन माने रूपान्तरण-रूप र सार दुवैमा । थेममा उल्लेखित दोस्रो पक्ष चाँहि परिणाम हो । हाम्रो लक्ष्य- मर्यादित काम !! युवा घटनाबाट प्रभावित त हुन्छ-हुन्छ, तर त्यो त्यतिमै चुप लाग्दैन। परिवर्तन अर्थात चेझ या भनौं रेभोल्युसन, यसले ‘राजनीति- समाज व्यवस्था र अर्थतन्त्र’लाई फेर्छ । युवा त्यो परिवर्तनसंगै उसको आकास छुने लक्ष, हाम्रो सन्दर्भमा मर्यादित रोजगारी, को आकांक्षी हुन्छ । ‘असल जीवन जिउन पुग्ने आम्दानी, वृत्ति विकासको लागि समान अवसर रहने काम, उपयुक्त र सुरक्षित कार्यथलो, विना अवरोध युनियन गठन गर्न पाउने वातावरण, कल्याणकारी राज्य’ हामीले भनेको मर्यादित काम यस्तै हो । हाम्रो महासंघको लक्ष वाक्य (भिजन स्टेटमेण्ट) नै छ- श्रमिक वर्गको लागि मर्यादित र सिर्जनशील जीवन !

विश्वको ट्रेड युनियन आन्दोलनमा चर्चा गर्न सकिने धेरै महत्वपूर्ण व्यक्तिहरु हुनुहुन्छ । तत्कालिन आईसिएफटियुको मियाजाकी महाधिवेशनमा मैले नाईजेरिया र फिनल्याण्डका राष्ट्रपतीलाई सुन्ने मौका पाएको थिएं । नाइजेरियाका राष्ट्रपतीले संबोधन गर्दा यसरी बोले मानौं उनी युनियन कै नेता हुन् । फिनल्याण्ड की राष्ट्रपति भने हलमा रहनजेल साहै नै शालिन देखिन्थिन्, मानौं उनी युनियनकर्मी वीच लजाई रहेकी छिन् । तर जव उनले बोल्न शुरु गरिन, हामी सबै दंगदास ! उनी फिनल्याण्डको ट्रेड युनियन महासंघकी पूर्व अध्यक्ष थिइन र भनिन् ‘युनियन’ पृष्ठभूमि त्यती खराव हैन रहेछ ! के थाहा यो हलमा रहेका तपाईंहरु मध्ये कति हाम्रो देशको भावी राष्ट्रपती/प्रधानमन्त्री हुनुहुनेछ?! त्यसैले त म त्यही मियाजाकी सम्मेलनले चुनेका र आइटियुसीको संस्थापक महासचिवको यहाँ चर्चा गर्न गईरहेको छु । उनी हामी आवद्ध अन्तराष्ट्रिय महासंघको संस्थापक महासचिव त थिए नै, अहिले उनी ट्रेड युनियन पृष्ठभूमीबाट आईएलओको महानिर्देशक बन्ने सायद पहिलो व्यक्ति पनि हुन् । उनी अर्थात् गाई राइडर भन्छन्- “कामको अभावमा, दिगो आर्थिक वृद्धि हुनै सक्दैन । अर्थतन्त्रमा वृद्धि नभए श्रमको सिर्जना हुनै सक्दैन । युरोपमा कडा मापदण्ड (अस्ट्रेट्रीटी मिजर) लागू गर्न नीति निर्माताहरु यति सामान्य कुरामा पनि स्पष्ट छैनन् । यो हामीले भोगिरहेको आर्थिक मन्दीको समस्या मात्र नभएर, सबै कुराको मूस्य जड हो !”^{xi}

हो, हाम्रो देशमा पनि नीति निर्माताहरुमा यस्तै समस्या छ । वृद्धिजिवीहरु आँगिक (अर्गानिक) नहुँदाको समस्या हामी कहाँ पनि छ । त्यसैले युवा नीति निर्माणमा सहयोग पुन्याउन सक्ने टिम

चुन्नु जरुरी छ । मैले अधि नै भनी सकें- यो युवा कमिटी देखाउन हैन, सिकाउन बनाइएको हो । र, नयाँ बन्ने कमिटीले यही स्पिरिट बोक्नु पर्छ ।

तपाईंहरुले आफ्नो एजेण्डाको रूपमा जे जे महासंघमा सुभाव पठाएपनि कार्थथलोमा सक्रिय हुंदा ४ कुरालाई नविर्सनु होला ! संलग्नता- संस्था- चेतना - र क्रियाशिलता ! यसलाई म सुत्रमा यसरी उल्लेख गर्न चाहन्छु-

- गेट इन्भल्म (संलग्न हुनुहोस),
- अर्गनाइज (संगठित हुनुहोस),
- एजुकेट (प्रशिक्षित हुनुहोस)
- एजिटेट (परिचालित हुनुहोस)

यसको लागि तपाईंहरुको कमिटी पनि सुदृढ हुनै पर्छ ।

कतिपयले युनियन आन्दोलनलाई पनि सरकारी व्युरोक्रेसी जस्तै ठान्छन् । एकचोटी जसोतसो कमिटीमा छिरेपछि तालिकिडम मिलाएर पदमा माथि-माथि जाने अपेक्षा राख्छन् । हामी स्पष्ट होओँ- युनियन आन्दोलनको पद भनेको सरकारी जागिरको ‘फाईल बढ्वा’ जस्तो गरी तय हुँदैन । सक्रियता र समर्पण हाम्रो मूल्यांकनको आधार हो । हामी पहलकदमी- प्रतिष्पर्धा र श्रेष्ठतालाई नेतृत्व विकासको मन्त्र मान्छौं । यहाँ आज हामी एउटा अठोट गराँ- पहिलेको सबै साथिहरु उमेर हद भित्र हुनहोस् वा बाहिर, सबैले एकैपटक कमिटीबाट बिदा लिअँ र पूरै नयाँ अनुहारलाई मौका दिअँ ! अफ म त यसो भन्छु- अधिल्लो कमिटीमा अध्यक्ष काठमाडौंबाट पुरुष चुनिएका थिए, अहिले काठमाडौं बाहिरका महिलालाई अध्यक्षमा निर्वाचन गराँ ! महिला जान्नैनन् भन्ने परम्परागत मिथ्कलाई के हाम्रो युवा समूह चुनौती दिन तयार छ? नभुल्नुस्, युवा कमिटीमा टाउकै गनेर ३३ प्रतिशत युवा महिलाहरु निर्वाचित होउन् ! त्यहाँ भुगोल र रोजगारीका सेक्टरको सञ्चुलन कायम होस् ! सम्मेलन सफलताको कामना सहित धन्यवाद! एक होअँ !

साउन ३, २०७०/ लुमन्ती छैं काठमाडौं ।

i In youth we learn; in age we understand. *Marie Von Ebner-Eschenbach*

ii Youth is, after all, just a moment, but it is the moment, the spark, that you always carry in your heart.
Raisa M. Gorbatchev

iii Youth is not a time of life; it is a state of mind; it is not a matter of rosy cheeks, red lips and supple knees; it is a matter of the will, quality of the imagination, a vigor of the emotions; it is the freshness of the deep springs of life. *Samuel Ullman*

iv Youth is not a time of life, it is a state of mind. You are as old as your doubt, your fear, (and) your despair. The way to keep young is to keep your faith young. Keep your self-confidence young. Keep your hope young. *-Luella F. Phean*

v Youth has no age. *-Pablo Picasso*

vi Youth is easily deceived, because it is quick to hope. *Aristotle*

vii Older men declare war. But it is the youth that must fight and die. *Herbert Hoover*

viii Forty is the old age of youth; fifty is the youth of old age. *Victor Hugo*

ix It is a pity that, as one gradually gains experience, one loses one's youth. *Vincent van Gogh*

x Manners make the fortune of the ambitious youth *-Ralph Waldo Emerson*

xi f there aren't jobs, there can be no sustainable economic growth. If the economy can't grow, it can't create jobs. That simple logic wasn't apparent to policy-makers who applied austerity in Europe. It's not the only element of the economic malaise we face, but it's the quintessential centre of it all." *G. Ryder, ILO DG*